

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
„КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО”

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ

“Антикризове управління підприємством”

для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальності 051 “Економіка ”

спеціалізації “Економіка підприємства”

освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

(денної та заочної форми навчання)

Хринюк О.С. Методичні рекомендації для виконання курсової роботи з дисципліни “**Антикризове управління підприємством**” галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства» освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст (денної та заочної форми навчання). – К., 2017. – 22 с.

Навчально-методичне видання

Методичні рекомендації для виконання курсової роботи з дисципліни “Антикризове управління підприємством” галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства» освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст (денної та заочної форми навчання).

Укладач: Хринюк О.С., доц., к.е.н.

Рецензент: С.В. Войтко, д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки факультету менеджменту та маркетингу КПП ім. Ігоря Сікорського

Відповідальний редактор: Круш П.В., проф., к.е.н.

Ухвалено методичною радою факультету менеджменту та маркетингу КПП ім. Ігоря Сікорського

Протокол № 8 від 11 квітня 2017 р..

Присвоєно гриф «Рекомендовано Вченою радою ФММ»

Протокол № 9 від 24 квітня 2017 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
3. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ	8
4. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	11
5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	13
6. ТЕМАТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
7. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА.....	15
8. ДОДАТКИ	19

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин в Україні породжує нестабільність та невизначеність в діяльності господарюючих суб'єктів. Часто це супроводжується появою кризових явищ на підприємствах, зниженням виробничо-фінансових показників, виникненням різноманітних локальних криз, які, переростаючи в системну кризу, можуть призвести до зниження платоспроможності та банкрутства підприємств. В таких умовах зростає актуальність різного роду антикризових заходів, які можуть пом'якшити, недопустити чи ліквідувати кризи на підприємствах. Для ведення господарської діяльності підприємств в нестабільних ринкових умовах необхідна підготовка висококваліфікованих фахівців спеціалізованого напрямку та озброєння фахівців економічного профілю спеціальними знаннями та навичками.

Відповідно до навчальних планів підготовки спеціалістів факультетом менеджменту і маркетингу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» кредитний модуль “Антикризове управління підприємством” належить до циклу дисциплін професійної підготовки за вибором вищого навчального закладу.

Значимість даного кредитного модуля полягає в тому, що він розкриває студентам системний підхід до функціонування підприємств в кризових умовах та загальні правила поведінки в кризових ситуаціях.

Кредитний модуль “Антикризове управління підприємством” повинен сформувати у студентів теоретичні та практичні знання із розпізнавання й ідентифікації кризових явищ та локальних криз на підприємствах, їх особливостей та характеристик, а також формування відповідних антикризових заходів.

Для практичного втілення набутих знань та реалізації практичних ідей і теоретичних навичок студентом навчальними планами підготовки спеціалістів зі спеціальності «Економіка підприємства» передбачена курсова робота з дисципліни “Антикризове управління підприємством”.

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою курсової роботи з дисципліни є формування у студентів вмінь та навичок до антикризового управління на основі ідентифікації умов діяльності, виявлення ймовірності настання кризових явищ та банкрутства підприємств, застосування специфічних методів та інструментів антикризового характеру, вироблення ефективних антикризових заходів.

Основними завданнями виконання курсової роботи є демонстрація студентами наступних результатів навчання:

знань:

- сутності, змісту та завдань антикризового управління підприємством;
- сутності та змісту основних видів кризових явищ;
- основних принципів і методів прогнозування та подолання кризових явищ;
- ознак та механізмів протидії різним видам криз на підприємстві.

вмінь:

- здійснювати діагностику та визначати ознаки банкрутства підприємства;
- розробляти заходи профілактики та подолання кризових ситуацій на підприємстві та відповідний механізм їх реалізації.

досвіду (навичок):

- розпізнавання передумов та ознак прояву локальних криз на підприємстві;
- діагностування та встановлення ознак банкрутства підприємств;
- розробки основних напрямів запобігання, подолання та ліквідації криз на підприємстві.

Курсова робота складається з теоретичного, аналітичного та прогностичного розділів. Обсяг основного тексту курсової роботи має становити 35-45 аркушів, оформлених відповідно до державного стандарту.

Курсова робота повинна бути результатом закінченого дослідження за певною темою, мати внутрішню єдність і свідчити про те, що автор володіє сучасними методами антикризового управління і спроможний самостійно вирішувати задачі управління в кризових ситуаціях

2.ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Ефективна організація самостійної роботи студента передбачає планування часу на проведення необхідних видів робіт з врахуванням їх послідовності і трудомісткості. Тому для своєчасного виконання курсової роботи необхідно скласти план та графік роботи.

Виконання курсової роботи здійснюється за такими етапами:

- вибір теми роботи;
- вибір бази дослідження (підприємства);
- складання змісту роботи;

- огляд літератури за темою роботи: фахової (монографій та статей); пошук законодавчих та нормативних матеріалів, які мають відношення до тематики дослідження;
- обробка теоретичного матеріалу;
- підбір фактологічного та фактичного матеріалу;
- аналіз і обробка фактичного матеріалу;
- написання й оформлення курсової роботи;
- подання роботи на рецензування;
- захист курсової роботи.

При цьому обов'язковим є додержання студентами орієнтовного графіку виконання курсової роботи (табл.1).

Таблиця 1

Графік виконання курсової роботи

Тиждень семестру	Назва етапу роботи	Навчальний час, год.	
		Ауд.	СРС
2	Вибір і погодження теми, усвідомлення завдання	0,25	
3-4	Вибір бази дослідження, підбір та вивчення літератури, збір інформації про підприємство		5,5
5	Виконання розділу 1		7
6	Виконання розділу 2		9
7	Виконання розділу 3		8
8	Подання курсової роботи на перевірку		
9	Захист курсової роботи	0,25	
	Всього	0,5	29,5

Зміст роботи при здійсненні окремих етапів.

Вибір теми роботи. Тема курсової роботи вибирається студентом відповідно до власних інтересів згідно з переліками рекомендованих, представлених у даних методичних рекомендаціях та за погодженням з викладачем. Тематика робіт повинна мати практичну спрямованість. З огляду на індивідуальні здібності студентів і їх схильність до дослідницької роботи, набутий практичний досвід студент має право запропонувати свою тему роботи на погодження викладачу. Не допускається вибір однієї теми декількома студентами в межах однієї академічної групи.

Вибір бази дослідження. База дослідження (підприємство) обирається студентом самостійно. Такими підприємствами можуть бути ті, на яких студент проходив практику або має трудові відносини, а також підприємства, звітність яких відображається на власному сайті або сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України <http://www.smida.gov.ua>.

Складання плану. Конкретна робота по тематиці курсової роботи починається після визначення її мети та змісту, окреслення кола завдань, які мають бути розв'язані. План курсової роботи розкриває її зміст. Зміст роботи має дати загальне уявлення про напрями дослідження та відображати логічний зв'язок між її окремими складовими частинами. Він включає головні питання, які логічно пов'язані та послідовно розкривають зміст теми курсової роботи.

Огляд літератури за темою роботи. У процесі написання курсової роботи студент має підібрати відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали з обраної тематики, вивчити та здійснити їх аналіз. При цьому можуть використовуватися бібліографічні каталоги, довідники, реферативні журнали, автоматизовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, на основі яких в кінці роботи формується список використаної літератури, а в тексті роботи подаються відповідні посилання. Базова та додаткова література з курсу наводиться в даних рекомендаціях.

Аналіз і обробка фактичного матеріалу. Для аналізу фактичних статистичних даних студент може використовувати всі відомі йому методи та прийоми обробки інформаційних матеріалів, які є доречними в даному дослідженні. Для виконання другої та третьої частини курсової роботи студент знаходить вихідні дані самостійно, використовуючи бухгалтерські, статистичні та інші дані вибраного підприємства як бази дослідження, матеріали сайту <http://www.smida.gov.ua>, інформацію у науковій літературі, аналітичних оглядах, статистичних щорічниках тощо.

Написання і оформлення курсової роботи. У процесі написання курсової роботи студент може надавати їх на перевірку викладачу для отримання необхідних консультацій та роз'яснень. Правила оформлення роботи подано нижче.

Подання роботи на рецензування. Після завершення написання підписана виконавцем-студентом курсова робота подається у встановлений строк на кафедру економіки і підприємництва для її реєстрації та подальшої передачі відповідальному викладачу-керівнику роботи. Керівник роботи здійснює рецензування та оцінювання якості виконання роботи, робить висновок щодо допуску її до захисту.

Захист курсової роботи. День і час захисту курсової роботи визначає викладач-керівник згідно з графіком навчального процесу. Для розкриття змісту курсової роботи студенту надається 5-7 хвилин. Для захисту роботи студент складає тези виступу, оформлює ілюстративний матеріал, готується до відповідей на запитання. У виступі студент має представити мету, завдання, проблеми, результати проведеного дослідження, висновки та пропозиції щодо вирішення проблеми.

Захист курсової роботи оцінюється за критеріями, передбаченими даними методичними рекомендаціями. По закінченні заслуховування

студента виставляється оцінка, яка формується як сума балів за виконання та захист курсової роботи.

3. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

План курсової роботи повинен відображаати основні питання теми, формулювання розділів має бути чітким, логічним та послідовним. Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш має містити найменування вищого навчального закладу і кафедри, де виконана курсова робота, назву спеціальності й дисципліни, тему курсової роботи, прізвище та ініціали студента, курс та групу, відомості про наукового керівника (додаток А).

Зміст подають після титульного аркуша. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел (див. зразок змісту курсової роботи).

У **вступі** показується актуальність та важливість теми курсової роботи, формулюється мета роботи (має антикризовий характер) і зазначається галузь використання результатів, представляється об'єкт дослідження і подається його коротка характеристика (система управління на підприємстві), виділяється предмет дослідження (показує сутність теми роботи), представляється економічна та інша інформаційна база, яка використовується при написанні роботи, розкривається наукова цінність та практична значимість результатів роботи; обсяг – 2 - 3 стор.

Основна частина курсової роботи складається з трьох розділів.

В **розділі 1** викладаються основні теоретичні положення, які характеризують об'єкт та предмет дослідження, методологічні та методичні підходи до їх ідентифікації, характеристики та оцінки, а також інші аспекти управління в кризових умовах, передовий досвід у вирішенні теоретичних та практичних задач; обсяг – 10 - 12 стор.

В **розділі 2** подається економіко-статистична та інша характеристика об'єкту та предмету дослідження, представляються фактори впливу на них, проводиться їх аналіз, дається їм оцінка, здійснюється їх діагностика із зображенням існуючої виробничої, фінансової, організаційної чи іншої відповідної ситуації на конкретному підприємстві; обсяг – 10 - 12 стор.

В ході здійсненні діагностики кризових явищ за останніх 3-5 років на підприємстві обов'язково проводиться оцінка ймовірності банкрутства підприємства не менш як за трьома методами. При цьому слід врахувати, що наразі існує два підходи до прогнозування банкрутства: 1) на основі фінансових коефіцієнтів та 2) на основі порівняльного аналізу характеристик підприємств.

При написанні курсової роботи можна обмежитися використанням коефіцієнтного підходу, скориставшись, зокрема, але не виключно:

1) двофакторною моделлю оцінки ймовірності банкрутства підприємства, яка базується на показниках поточної ліквідності і частки позикових коштів;

2) оцінкою ймовірності банкрутства підприємства на основі Z-рахунку Альтмана, де використовуються відносні величини таких показників як відношення оборотних коштів до суми вартості всіх активів, відношення балансового прибутку до суми вартості всіх активів, відношення прибутку до відсотків і податку на прибуток до суми вартості всіх активів, відношення балансової вартості власного капіталу до загальної суми вартості всіх зобов'язань підприємства;

3) моделлю Романа Ліса для оцінки фінансового стану, де задіяно відношення показників оборотного капіталу до суми активів, операційного прибутку до суми активів, нерозподіленого прибутку до суми активів, власного капіталу до позикового капіталу;

4) оцінкою фінансового стану підприємства за показниками У. Бівера, де враховуються коефіцієнт Бівера (як відношення різниці між чистим прибутком та амортизацією до суми довгострокових та короткострокових зобов'язань), рентабельність активів, фінансовий леверидж, коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом, коефіцієнт покриття;

5) методом рейтингової оцінки фінансового стану підприємства Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова, які використовують коефіцієнт забезпеченості власними коштами, коефіцієнт поточної ліквідності, відношення обсягу реалізованої продукції до величини коштів, вкладених в діяльність підприємства, відношення прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації, відношення балансового прибутку до власного капіталу;

6) Л-модель прогнозу ризику банкрутства, що будується з використанням відношень оборотного капіталу до активів, чистого прибутку до власного капіталу, виручка від реалізації до активів, чистого прибутку до інтегральних витрат;

7) прогнозною моделлю Таффлера, де використовуються відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань, оборотних активів до зобов'язань, короткострокових зобов'язань до суми активів, виручки до суми активів;

8) моделлю Спрингейта, яка формується на основі співвідношень робочого капіталу та загальної вартості активів, суми оподаткованого прибутку і процентів та загальної вартості активів, оподаткованого

прибутку та короткострокової заборгованості, об'єму продаж та загальної вартості активів;

9) моделлю дискримінантної функції, побудованою на основі відношень та показників cash-flow до зобов'язань, валюти балансу, прибутку до валюти балансу, прибутку до виручки від реалізації, виробничих запасів до виручки від реалізації, виручки від реалізації до валюти балансу;

10) моделлю О. Терещенка, яка будується з використанням відношення грошових надходжень до зобов'язань, валюти балансу до зобов'язань, чистого прибутку до середньорічної суми активів, прибутку до виручки, виробничих запасів до виручки, виручки до основного капіталу;

11) методикою визначення рівня життєздатності промислових підприємств Мартиненка В.П., яка враховує коефіцієнти поточної ліквідності, абсолютної ліквідності, маневреності власних коштів, майна виробничого призначення, рентабельності продажу продукції та економіко-статистичною моделлю (для підприємств високої оборотності активів, зокрема харчової промисловості, громадського харчування, торгівлі), яка включає коефіцієнти поточної ліквідності, автономії, рентабельності власних засобів.

Порівняння розрахункових значень за тією чи іншою моделлю із відповідними нормативними значеннями інтегрального показника дає підстави для здійснення висновків щодо ймовірності банкрутства підприємства. При цьому слід зважати на певні застереження у використанні моделей, які пов'язані із умовами господарської діяльності підприємств.

В розділі 3 представляються особливості та змальовуються проблеми кризової ситуації на підприємстві, які потребують управлінського впливу, розробляються моделі, пропонуються форми, методи, заходи та інструменти антикризового управління щодо їх вирішення, пропонуються правила поведінки в кризових ситуаціях, проводиться оцінка доцільності, результативності та ефективності антикризових заходів; обсяг – 10 - 12 стор.

Висновки та пропозиції містять короткі формулювання конкретних висновків та пропозицій з питань теми щодо антикризових інструментів, можливостей їх використання, прогнозованих наслідків їх застосування для поліпшення роботи підприємства, наводиться узагальнена оцінка ефективності запропонованих заходів та їх впливу на результати діяльності підприємства; обсяг – 2 - 3 стор.

Список використаних джерел включає бібліографічні джерела, які наводяться у порядку згадування в тексті чи в алфавітному порядку та у відповідності до стандартів по бібліотечній та видавничій справах в межах 25-35 найменувань.

Додатки можуть складатися з форм фінансової звітності, які слугували інформаційною базою дослідження, великих та горизонтально розміщених таблиць, схем, діаграм, інших матеріалів, які через великий обсяг або форму подання не можна було включити до основної частини роботи.

Приклад змісту курсової роботи наведено у додатках Б та В.

4. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Текст курсової роботи роздруковують за допомогою принтера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через півтора міжрядкових інтервали з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14. Розмір полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Обсяг основного тексту курсової роботи має становити 30-45 аркушів (без врахування додатків), оформлених відповідно до державного стандарту.

Курсова робота повинна бути виконана і оформлена з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”. Наведемо основні з них.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки не проставляють. На наступних сторінках сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у правому нижньому куті без крапки в кінці.

За титульним аркушем розміщують зміст роботи, який повинен містити назви всіх розділів і підрозділів роботи та номери їх початкових сторінок. Кожна частина курсової роботи повинна мати заголовок відповідно до змісту роботи. Відстань між заголовком та текстом дорівнює одному інтервалу основного тексту. Нумерація розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул і т.п. подається арабськими цифрами без знаку №.

Структурні елементи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ”, “ДОДАТКИ” не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів.

Ілюстративний матеріал (таблиці, схеми, діаграми тощо) нумеруються послідовно і розміщуються після першого згадування про нього в тексті, або на наступній сторінці і позначаються словом «Рис.», «Таблиця». Ілюстративний матеріал, розміщений на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Номер рисунку та його назву розміщують під рисунком.

Таблиці позначають словом «Таблиця» і нумерують послідовно в межах роботи. Слово «Таблиця» друкують курсивом, розміщують у правому верхньому куті сторінки. Назва таблиці друкується напівжирним

шрифтом і розміщується нижче по центру сторінки. У кожній таблиці заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони становлять одне ціле із заголовком, або з великої літери, якщо вони мають самостійне значення без виділення напівжирним. У таблиці обов'язково мають бути зазначені одиниці виміру відповідно до стандартів. Числові величини повинні мати однакову розмірність (кількість знаків після коми). Таблицю з великою кількістю рядків можна перенести на іншу сторінку, при цьому не повторюючи назву, а вказуючи «Продовження табл. ...».

Графіки, діаграми, схеми тощо позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах роботи та позначаються напівжирним. Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1». Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи до нього розміщують під ілюстрацією.

Формули. Формули нумеруються послідовно за текстом роботи; номер наводять у круглих дужках на одному рядку з формулою та розміщують у кінці рядка; пояснення значень символів, числових коефіцієнтів розміщують безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі, кожне з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» із двокрапкою. Формули слід розміщувати у тексті на окремому рядку, залишаючи вище і нижче не менше одного вільного рядка. Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули чи рівняння на знаку операції множення, застосовують знак “х”. Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

Посилання на використані в роботі джерела (цитати, таблиці, схеми, рисунки тощо) наводяться одразу після їх закінчення у квадратних дужках. Наприклад, [1, с. 17] означає: 1-й порядковий номер джерела у списку літератури, с. 17 – відповідну сторінку джерела. Також допускається можливість оформлення виносок внизу сторінки, в яких вказується прізвище та ініціали автора, назва джерела, видавництво, рік видання і сторінка.

Список літератури слід розміщувати одним із таких способів: у порядку посилань у тексті чи в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Відомості про книги обов'язково мають містити прізвище та ініціали автора, заголовок, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок; відомості про журнальні або газетні статті - прізвище, ініціали автора, заголовок, назву періодичного видання, серію, рік випуску, номер видання, сторінки. У списку використаних джерел наукові праці записують тією мовою, якою вони видані.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований у верхній частині сторінки з великої літери симетрично тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком з великої літери друкується слово «Додаток» і літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, наприклад, додаток А, додаток Б, додаток В і т.д. Додатки повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад: рисунок А.3 – третій рисунок додатка А; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула А.1 відповідно до правил оформлення, зазначених вище. На додатки, які містяться у роботі, мають бути посилання у текстовій частині роботи.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Курсову роботу рецензує викладач – керівник курсової роботи протягом 10 днів після її реєстрації на кафедрі. При рецензуванні курсової роботи вихідною кількістю балів за системою ECTS вважається 0. Збільшення кількості балів проводиться відповідно до критеріїв оцінювання курсової роботи, викладених нижче.

Доопрацювання курсової роботи не здійснюється. Всі питання мають бути з'ясовані студентом у процесі дослідження на консультаціях та індивідуальних заняттях з керівником курсової роботи.

Курсова робота, виконана не за рекомендованою чи узгодженою тематикою, на основі повністю запозичених матеріалів (плагіат) не допускається до захисту.

Остаточна оцінка за курсову роботу виставляється за результатами захисту та відображається в рецензії. Під час захисту студент повинен показати правильність розуміння теоретичних основ і тенденцій розвитку сучасних проблем фінансової науки, аргументувати власну точку зору, тощо.

2. Рейтингова шкала з курсової роботи (R) складає 100 балів. В подальшому дані 100-бальної шкали оцінювання переводяться в 4-бальну шкалу та шкалу за системою ECTS.

3. Рейтингова оцінка з курсової роботи має **дві складові**.

Перша (стартова) (r_1) характеризує роботу студента з курсової роботи та її результат – якість пояснювальної записки та наочного матеріалу.

Друга складова (r_2) характеризує якість захисту студентом курсової роботи.

3.1. Розмір шкали першої стартової складової (r_1) дорівнює 50 балів і включає наступні елементи:

- своєчасність виконання графіку роботи з курсового проектування – 5-3 балів;
- сучасність та обґрунтування прийнятих рішень (завдань) – 15-10 балів;
- правильність застосування методів аналізу і розрахунку – 15-9 балів;
- якість оформлення, виконання вимог нормативних документів – 6-4 балів;
- якість графічного матеріалу і дотримання вимог ДСТУ – 7-4 балів.

3.2. Розмір шкали другої складової захисту курсової роботи (r_2) дорівнює 50 балів і включає наступні елементи:

- ступінь володіння матеріалом – 10-7 балів;
- повноту аналізу можливих варіантів – 15-8 балів;
- ступінь обґрунтування прийнятих рішень (завдань) – 15-8 балів;
- вміння захищати свою думку – 10-7 балів.

4. Для визначення рейтингової оцінки з курсової роботи отримані бали студента за двома складовими курсової роботи підсумовується.

$$(R) = (r_1) + (r_2).$$

5. Сума балів двох складових (r_1) та (r_2) переводиться до залікової оцінки згідно з таблицею:

Бали $R = r_1 + r_2$	ECTS оцінка	Національна оцінка
95-100	A	відмінно
85-94	B	добре
75-84	C	
65-74	D	задовільно
60-64	E	
Менше 60	Fx	незадовільно
Курсову роботу не допущено до захисту	F	не допущено

6. ТЕМАТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Умови стійкого розвитку підприємств.
2. Вплив зовнішнього середовища на тривалість та конфігурацію життєвого циклу підприємства.
3. Криза збуту та шляхи її подолання.
4. Фінансова криза та шляхи її подолання.
5. Криза постачання та шляхи її подолання.
6. Виробничо-технологічна криза та шляхи її подолання.

7. Криза управління персоналом та шляхи її подолання.
8. Організаційна криза та шляхи її подолання.
9. Методи та прийоми антикризового управління.
10. Реструктуризація підприємств в системі антикризового управління.
11. Реінжиніринг як складова антикризового управління.
12. Інновації в антикризовому управлінні.
13. Санація підприємств як інструмент антикризового управління.
14. Процедура банкрутства як форма ліквідації системної кризи підприємства.
15. Прогнозування в антикризовому управлінні.
16. Бюджетне планування як складова антикризового управління.
17. Маркетинг як складова антикризового управління.
18. Інноваційна антикризова діяльність на підприємстві.
19. Інвестиційний аспект антикризових заходів.
20. Контролінг як інструмент антикризового управління.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

7.1. Законодавча база

1. Податковий Кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-УІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/435-15>.
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/436-15>.
4. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. №4212-УІ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>.
5. Закон України "Про цінні папери і фондову біржу" 23.02.2006 р. N3480-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
6. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.91 р. № N 1576-XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/1576-12>.
7. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/514-17>.
8. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020". Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/para10#n10>.
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України". Указ

Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

10. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.

11. Про схвалення Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 р. № 662-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/662-2015-%D1%80/para177#n8>.

12. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>.

7.2. Літературні джерела

1. Амоша, О. І. Антикризове управління: технологія процесів реорганізації : навч. посіб. / О. І. Амоша, Л. М. Кузьменко, В. М. Рашупкіна; Донбас. нац. акад. буд-ва та архіт. — Макіївка : [б. в.], 2008 (Норд Комп'ютер) — 399, [1] с.

2. Антикризисное управление: Учебник/ Под ред. Э. М. Короткова. — М: ИНФРА-М, 2001. — 432 с.

3. Антикризове корпоративне управління : теорет. та приклад. аспекти / [С. С. Гасанов та ін.]; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.", Ін-т післядиплом. освіти. — Київ : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. — 299, [1] с.

4. Антикризове управління підприємством : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Кривов'язюк І. В.; Луц. держ. техн. ун-т, Волин. ін-т економіки та менеджменту. — К.: Кондор, 2008. — 365 с.

5. Антикризове управління підприємством : [навч. посіб. для студ. екон. спец. усіх форм навчання] / [З.Є.Шершньова, В.М.Багацький, Н.Д.Гетьманцева та ін.]; за заг. ред. З.Є.Шершньової; М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. — К. : КНЕУ, 2007. — 676 с.

6. Ареф'єва, Олена Володимирівна. Антикризове фінансове управління підприємством / О. В. Ареф'єва, Ю. В. Прохорова. — Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. — 248, [1] с.

7. Бирюков О. Банкрутство (Курс лекцій) — К.: В-во "Реферат", 2004. — 240 с.

8. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. Вид. 2-е виправ. і доп.-К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 504 с.

- 9.Дорошук Г.А., Дашенко Н.М. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. - Львів: "Новий СВІТ- 2000", 2008 - 332 с.
- 10.Каліна, Леонід Михайлович. Антикризоровий менеджмент : навч. посіб. / Л. М. Каліна; Бердян. ун-т менедж. і бізнесу. — Донецьк : Юго-Восток, 2008. — 294 с.
- 11.Коваленко, Олена Валеріївна. Антикризове управління: теорія, методологія та механізми реалізації / О. В. Коваленко; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Запоріж. держ. інж. акад. — Запоріжжя : ЗДІА, 2011. — 465 с.
- 12.Комарницький, Іван Федорович. Антикризове управління підприємством: теорія та практика : навч. посіб. / І. Ф. Комарницький, Ю. О. Терлецька; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.— Вид. 2-е, стер. — Чернівці : ЧНУ, 2012. — 243, [4] с.
- 13.Копилук О.І., Штангрет А.М.Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч.посібник. —К.:Центр навчальної літератури, 2005. — 168 с.
- 14.Кошкин В. И. и др. Антикризисное управление: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 11. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 512 с.
- 15.Лігоненко, Лариса Олександрівна. Антикризове управління підприємством : Підручник / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2005. — 823 с.
- 16.Масенко, Борис Павлович. Антикризове управління : Навч.-метод. посіб. / Б.П.Масенко, Т.М.Афонченкова; Європ. ун-т. — К., 2005. — 263 с.
- 17.Онисько М.С. Фінансова санація і банкрутство підприємств.Підручник.-Львів: “Магнолія плюс”. Видавець СПД ФО Піча В.М., 2006.-265 с.
- 18.Поляков Б.М. Закон Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом»: Научно-практический комментарий: в 2-х т. / Б.М. Поляков. Т.1— К.: Логос, 2014.- 407 с.
- 19.Скібіцький, Олександр Миколайович. Антикризоровий менеджмент : 75-річчю Нац. авіац. ун-ту присвяч. : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О.М.Скібіцький; М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т. — К. : Центр учб. літ., 2009. — 566 с.
- 20.Тарасенко, Л. М. Антикризисный менеджмент предприятия : [Учеб. пособие для студентов вузов] / Тарасенко Л.М., Веретенников В.И., Ободец Р.В.; Донец. гос. ун-т упр. Макеев. экон.-гуманит. ин-т. — Донецк : Норд-Пресс, 2005. — 242, [1] с.
- 21.Терещенко О. О. Фінансова санація і банкрутство підприємств: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — 412 с.
- 22.Терещенко, Олег Олександрович. Антикризове фінансове управління на підприємстві / Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2004. — 268 с.

23.Управління фінансовою санацією підприємства: Навч. посібник / С. Я. Салига, О. І. Дачій, Н. В. Нестеренко, О. В. Серебряков. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 240 с.

24. Фінансовий менеджмент : підручник / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко та ін. за заг. ред. Т. А. Говорушко. - Львів "Магнолія 2006", 2014. - 344 с.

25. Чернявский А. Д. Антикризове управління фірмою Навч. посібник. - К.: Зовнішня торгівля, 2005. - 328 с.

26. Шершньова З. С, Оборська С. В. Антикризове управління підприємством. — К. КНЕУ, 2004. — 196 с.

27. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством : [підручник] / А. М. Штангрет. — Львів: Укр. акад. друкарства, 2008. — 393 с.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Статистична інформація / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Законодавство України / Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
3. Сторінка викладача в електронному кампусі НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://login.kpi.ua/>
4. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/>.

8. ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульного аркуша курсової роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

„КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО ”

Факультет менеджменту та маркетингу

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Антикризове управління підприємством»

на тему: «Криза управління персоналом та шляхи її подолання»

Виконав студент 5 курсу, групи УЕ-61с

(підпис)

Науковий керівник

(підпис)

Київ-2017

ДОДАТОК Б

Приклад змісту курсової роботи на тему:

«КРИЗА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ» :

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРИЗИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	5
1.1.Сутність поняття «криза управління персоналом».....	5
1.2 Ознаки прояву кризи управління персоналом на підприємстві.....	8
1.3.Система антикризового управління персоналом.....	10
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	13
2.1. Економіко-організаційна характеристика підприємства ... (назва підприємства).....	13
2.2.Діагностика кризових процесів на підприємстві.....	16
2.3. Оцінка системи управління персоналом в кризових умовах діяльності.....	19
2.4. Ідентифікація і характеристика кризи управління персоналом на підприємстві.....	21
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	23
3.1.Основні проблеми управління персоналом в кризових умовах.....	23
3.2.Напрямки прийняття антикризових заходів в системі управління персоналом.....	25
3.3.Покращення системи оплати праці як антикризовий інструмент управління персоналом.....	28
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	35

ДОДАТОК В

Приклад змісту для теми курсової роботи:

«КРИЗА ПОСТАЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ»:

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРИЗИ ПОСТАЧАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	5
1.1.Сутність поняття «криза постачання».....	5
1.2.Ознаки прояву кризи постачання на підприємстві	8
1.3.Система антикризового управління постачанням на підприємстві.....	11
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СИСТЕМИ ПОСТАЧАННЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	14
2.1. Фінансово-господарська характеристика підприємства ... (назва підприємства).....	17
2.2.Діагностика кризових явищ на підприємстві.....	20
2.3. Ідентифікація і характеристика кризи постачання на підприємстві.....	22
2.4.Оцінка системи управління постачанням в кризових умовах діяльності.....	25
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ПОСТАЧАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	28
3.1.Основні проблеми постачання в кризових умовах.....	28
3.2.Напрямки прийняття антикризових заходів в системі постачання.....	31
3.3.Покращення логістичних процесів як антикризовий інструмент управління постачанням на підприємстві.. ..	35
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	45

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ**

“Антикризове управління підприємством”

Укладач: Хринюк О.С., доц., к.е.н.